

Toespraak van de Voorzitter van de Tweede Kamer, Khadija Arib, bij de herdenking van Ruud Lubbers, donderdag 22 februari 2018

Aan de orde is de herdenking van Ruud Lubbers.

Ik heet de minister-president van harte welkom, net als alle mensen op de publieke tribune.

En ik wil u allemaal vragen om, voor zover dat mogelijk is, te gaan staan.

Vandaag herdenken we een groot staatsman.

21 jaar lang was hij hier – in de Kamer – kind aan huis.

Ruud Lubbers had diepgewortelde idealen, maar staarde zich nooit blind op zijn eigen gelijk.

Hij zocht naar harmonie.

Naar wat goed is voor de hele samenleving.

Daarbij was *gerechtigheid* het kernwoord.

Als gelovig en tegelijk zoekend katholiek voelde hij een grote verantwoordelijkheid om te dienen en recht te doen.

Al jong werd hij minister van Economische Zaken.

Bijna een jaar na zijn aantreden sprak hij tijdens een zondagse mis in de Parochiekerk in Berg en Dal.

Het was maart 1974, midden in de oliecrisis.

De kerkgangers hoorden die ochtend die beschouwende manier van spreken, die later heel Nederland zou leren kennen.

Hij zei: *'Bij verantwoordelijkheid dragen denken wij al gauw aan macht.*

Aan het vermogen belangrijke zaken te regelen, iets af te dwingen.

Maar de kern van verantwoordelijkheid dragen is echter: te dienen en leven te geven.

Jezelf te richten op de ander:

op te staan voor die ander.'

Het voorbereiden van zo'n preek nam hij zeer serieus.

Na afloop was hij moe en verzuchtte tegen een journalist van De Gelderlander:

'Je kunt beter de Kamer tegenover je hebben.'

Ruud Lubbers genoot van het debat.

De beelden uit de Houtrust-hallen – waar boze demonstranten tegen de plaatsing van kruisraketten hem het spreken bijna onmogelijk maakten – blijven op ons netvlies.

En zelf koester ik warme herinneringen aan zijn aanwezigheid bij Nederland Bekent Kleur, de eerste grote manifestatie tegen racisme en onverdraagzaamheid in 1992, samen met Frits Bolkestein en Ien Dales. Toen hem enkele jaren geleden werd gevraagd naar wat hem op deze momenten dreef, had hij weinig woorden nodig – wat voor hem uitzonderlijk was: *'Eenheid in mijn land en eenheid in mijn partij.'*

Aan de eenheid in zijn partij heeft hij in de Kamer hard moeten werken. Als fractievoorzitter in een nieuwe fusiepartij moest hij er met alle bloedgroepen van het jonge CDA steeds uit zien te komen, zodat het eerste Kabinet Van Agt kon blijven regeren.

Daarmee oogstte hij respect.

Compromissen legde hij vaak uit in een taal die collega's en journalisten soms tot wanhoop dreef.

Lubbers was in hun ogen soms een menselijke mistbank.

Max van Weezel zei vorige week in 'De Stemming van Vullings en Van Weezel' dat sommige journalisten dat oplosten door alleen de zinnen die Lubbers áchter de komma had uitgesproken op te schrijven.

Dat hielp, zei hij.

Dan stond er opeens een leesbaar interview in de krant.

Hij haalde ook een anekdote aan, van de keer dat hij Ruud Lubbers interviewde.

Na het interview werd hij gebeld door zijn voorlichter, met het bericht dat de premier 80 wijzigingen wilde aanbrengen in de tekst van een interview.

'Dat gaat echt te ver', zei Max Van Weezel.

Waarop de voorlichter zei: *'Dat dacht de premier ook al.*

Daarom heeft hij óók een mapje met 30 wijzigingen, dan kun je die wél doorvoeren.

Ruud Lubbers werd zo 'de man die tegenstellingen overbrugt met een brug die niet bestaat, maar waar toch iedereen overheen loopt'.¹

Als minister-president benutte hij dit talent ten volle om Nederland weer in beweging te krijgen.

Harde maatregelen waren in zijn ogen nodig om sociaal te blijven.

Maar hij wilde daarbij óók de eenheid bewaren.

Ruud Lubbers weigerde te geloven dat mensen er niet samen uit zouden kunnen komen.

Daarmee toonde hij ook groot respect voor de rol van de Tweede Kamer. Kamerleden hadden volgens hem een betere antenne voor geluiden in de samenleving dan de minister-president.

En hoewel hij daarbij zware debatten moest voeren, weigerde hij kritiek te leveren op de Kamer als instituut.

'Dan gaat er een slot op mijn mond', zei hij.

*'Hier past mij geen commentaar.'*²

Na zijn afscheid van de actieve politiek keerde Lubbers als informateur

---

¹ Anoniem CDA-Kamerlid, De Tijd, 4 januari 1980

² Elsevier, 22 december 1984

nog tweemaal terug in dit huis.

In de zomer van 2010 stond hij voor het laatst dáár in Vak K.

Hij was 71 jaar oud.

Hij genoot van het debat.

Soms sprak hij scherp, dan weer wollig.

'Hij stond iets krommer, zijn handen bibberden, maar het was het nog steeds dezelfde Lubbers.'³

In die jaren leerde Nederland ook de idealist in Ruud Lubbers beter kennen.

Onverdraagzaamheid en egoïsme zag hij als de grootste gevaren van onze tijd.

Hij bleef hartstochtelijk pleiten voor een zorgzame samenleving.

Voor een duurzame toekomst en een warm welkom voor vluchtelingen.

En voor de rol van jongeren.

Het was nu aan hen om elkaar te vinden in een project van hoop.

Graag citeerde hij dan Sint Augustinus:

'De tijden, dat zijn wij'.

De tijd van Ruud Lubbers is nu voorbij.

Een tijd waarin een hele generatie opgroeide onder zijn politieke leiderschap.

Een tijd waarin hij inspireerde met zijn morele gezag.

Een tijd waarin hij altijd knokte voor de eenheid van zijn land.

De eenheid van ons land.

Wij herdenken hem met groot respect en grote dankbaarheid voor de manier waarop hij onze democratie diende.

En onze gedachten zijn bij zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen.

---

³ Wouke van Scherrenburg, Algemeen Dagblad, 5 augustus 2010